

PETROSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.	Egészévre	8 kor.
Fél évre	4 „	Egyes szám ára	20 fillér

Felelős szerkesztő:

ZÁDORY KAROLY.

Laptulajdonos:

FIGULI ANTAL.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz czimzendők. — Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Czéltudatosan a cél felé.

A magyar törvényhozás bölcsesége 29 év előtt elkülönítette az igazságszolgáltatást a közigazgatástól. A vármegyei, városi törvényszékek helyébe független kir. bíróságok léptek s igazságszolgáltatásunk iránt nem csak a jogkereső közönség, hanem az egész művelt világ elismeréssel viseltetik.

A kir. bíróságok szervezése, érthető forrongásba hozta annak idején az egész országot. Minden számottevő község törvényszéket, bíróságot ohajtott.

Petrozsény, akkor még alig ismert, kietlen vadon volt és mint ilyen, a kir. bíróságok székhelyeinek megállapításánál figyelembe sem jöhetett, sőt más közintézmények elhelyezésére sem birt megfelelő fejlettséggel.

Három évtized alatt azonban odafejlődött ezen község, hogy népessége s forgalma meghaladja immár Hunyadvármegye minden városát és elvitázhatlan hazafias missziót teljesít az ország délkeleti határán, nemes ambícióval küzde a nemzet elismerésére számot tarthat. És hogy fokozottabb mérvben betölthesse fontos hivatását, a magyar királyi magas kormány és a magyar törvényhozáshoz folyamodik azon közintézmények létesítéseért, melyek hazafias tevékenységének kifejtésére

még inkább képesítik s a melyeknek szervezését a helyi érdekek körén kívül eső köztekintetek is immár parancsolólag követelik.

Nem kérünk különös kiváltságot. Minden honpolgárnak joga van ahhoz, hogy az állami intézmények jótéteményében a viszonyokhoz mérten egyenlően részesüljön. Ettől azonban ezideig meg vagyunk fosztva.

A jogkereső közönségnek érdekében áll, hogy lehetőleg gyorsan és kevés költséggel járulhasson bírāja elé. Ezt a Zsilvölgy lakói nem tehetik. A földrajzi és közlekedési viszonyok ismerete érthetővé teszi azt a jogosult ohajtást, hogy előforduló esetekben ne fosztassék meg a Zsilvölgy a lehetőségétől, miszerint igazának érvényt szerezhesse.

A Zsilvölgyre nézve illetékes kir. járásbíró-ság székhelye Pujon, a m. kir. adóhivatal és telekkönyvi hivatal Hátzegen, a kir. törvényszék és kir. ügyészség Déván, tehát oly távol van, hogy inkább elszenvéi az itteni lakosok nagy része a jogsérelmeket, semhogy a tetemes költséggel és idővesztéssel járó fáradságos utra szánja magát.

Ez azonban sem magánérdekből, sem az igazságszolgáltatás szempontjából nem helyeselhető.

Törvényszéket s kir. ügyészséget nem kérhetünk, tudva azt, hogy ahhoz jogos igényt nem támaszthatunk, de azon közintézmények létesítését kérni nem csak jogunk van, de kötelességünk is, melyek ezen élénk forgalmu népes vidék ér-

deke mellett a magyar nemzeti eszme és kultura terjesztésének hatékony tényezői. Ilyenek: a kir. járásbíró-ság és telekkönyv; a kir. adóhivatal; a nyilvánossági jelleggel felruházott gymnasium és a bányásziskola.

Petrozsény község képviselőtestülete és a törekvését támogató zsilvölgyi községek képvisellete, nem csak jogával él, de kötelességét is teljesíti, midőn az említett közintézmények létesítése érdekében memorandumot terjeszt a magas kormány elé s a hazefias cél előmozdítása végett küldöttség által járul az illető szakministerekhez s befolyásos tényezők támogatásával törekszik az ohajtott sikert elérni.

Ismételjük, hogy nem csak joga, de kötelessége ez a Zsilvölgy lakosságának.

Az államkormányzat gondoskodása annyira s akként van igénybe véve, hogy mindenhova ki nem terjedhet. Kötelességünk tehát tiszteletteljesen figyelmeztetni a magas kormányt, hogy itt egy czéltudatosan fejlődő s munkás nép-lakta vidék önerejéből védbástyát emelt hazánk ezen előretolt őrhelyén a nemzeti eszmének s hogy sikeresen megvédhesse és megszilárdíthassa pozícióját, szüksége van az állam támogatására, szüksége van azon intézményekre, melyeket önerejéből nem létesíthet.

Mi megtettük hazafiui kötelességünket, nem csak helyi érdekből, hanem ennek körét messze túlhaladó állami köztekintetekből is. Biztosítottuk

nemzetet s Ő volt az összekötő kapocs az uralkodó és a Magyar nemzet között.

A kiegyezés korszakalkotó nagyművének létrehozásában anyalkézzel szötte a köteleket, mely a legelső magyar embert és a Magyar nemzetet össze fűzi.

Alkotmányunk visszaállításának alapját lerakni s megszilárdítani áldásosan közreműkölt s midőn a szabadság vívmányok nagy alkotása létre jött, annak disze és ékességeül felemelte Őt nemzetünk hódoló tisztelete, szeretete és imádása, a hova csak milliók egybeolvadt szent tisztelete halandót felemelhet.

„Az Árpád házból való Erzsébet bajor földre ment. Szívének Ő nagy alázatosságában megtépte ruháját: belpoklosokat ápol, fekélyeket mosott. — Szentté lett. — Bajor Erzsébet jött az Árpádok trónját ékesíteni. Szívének anyagi jóságával egy egész szenvedő nemzetet gyógyított és minden magyar szívben: Szentté lett.”

Ez volt a magyar nemzet királynéja, aki tapasztalta hogy: Minél magasabb az elfoglalt-állás talapzata, annál szembeütlőbb a rajta álló és annál nehezebb a tengernyi várakozásoknak megfelelni; de ez elenyésző feladat ahhoz képest, amit a kebelben feltornyosuló hullámok megfékezése megkövetel.

Erzsébet királynénk a talapzaton mindvégig fénylett, a várakozásnak anyagilag megfelelt a hullámokkal emberül megküzdött s mindezekért sokat szenvedett. — És végül messze, idegenben orgyilkos kéz kioltá drága életét.

„Petrozsény és Vidéke” tározája.

Erzsébet Királyné emlékünnepe.

(A petrozsényi állami iskola ünnepen: Vigh Nándor igazgató által tartott megnyitót.)

A nemzetek történelme bizonyítja, hogy minden kornak megvolt a maga jelszava s uralkodó eszméje, de mindenkor szült, különösen a megpróbáltatások idején godviselészerű nagyságokat, kik a nemzetek önvédelmét vezették, irányították s a népek oltalmazó Nemtői voltak.

A nagy népesaladok sorsát intéző Gondviselés adott a Magyar nemzetnek is ily védőket.

Nemzeti létünk hajóját vesznek, viharok hullámai veszélyeztettek, vérzivatarok tomboltak felettünk, de egy erős Istenség védte gondosan a Magyar nemzetet s dicső őseink hősvérével szerzett és megszentelt drága hazánk a hármas bércek őstermesztet alkotta rendíthetetlen szirt-bástyáival, s a négy folyó partjain elterülő téreivel ezer év óta áll, s benne magyarszót viszhangoz a bércek, magyar dalt zeng az elődök nyomdókába lépett nemzedék, magyar ima száll az Egék kárpitja felé, hálát rebegetve a népek Istenének, hogy valahányszor a vész harangja zugott, védőkart nyújtott felénk s ez elhárította a pusztító vihart.

A legsötétebb gyász egy félszázad előtt borult hazánk egére. „Elhulltanak legjobbjainak a hosszú harcok alatt”

A civilizált világ csodálta hősi küzdelmünket, de segítő kar oltalomra nem, hanem megsemmisítésünkre ellenséges kéz nyult felénk. Vitézségünk végre kifáradott . . . . . Elbukánk. És jött az elnyomatás sötét korszaka . . . . . A költő lantján nem zendült lelkesítő ének; békóba verték a szellem szárnyalását is. Még sírnunk sem volt szabad. És

„Egy ujkor, mint a regg, vivott az árnynyal,
S a legdicsőbbet ég amit csak ad,
Nekünk adá . . . . . S a hála égre szárnyalt
Köszöntve égnek hajnalcsillagát.
Mi fénybe vonta egy világ egét.”

„Kitombolt vész gyánt letűnt a múlt.”

A legjobb szívű és fennkölt gondolkozásu fejedelem és a legnemesebb hős nemzet fátynak borítottak a multak tévedéseire. Az apostoli magyar király mellett ott tündökölt a béke olajágával hazánk védő anygala: Erzsébet, imádott királynénk.

Csak aszonynak hittük, ki koronát visel és ime oly magasra emelte fel nagy lelkének fennsége, szívének jósága és áldó tisztasága, hogy a szent korona fényébe diessugarat szólt a ragyogó Glória, mit az égiek fontak nagy érdemeiért homloka körül.

Erzsébet királyné szeretetével magához ölelte a

Csak nőket érdekelhet e szenzátiós felfedezés!

„AFRODITIN”

mellszépítő, a háremhölgyek csodahatású laurus-irja, mely visszavarázsolja a női kebel elvesztett ifjúi üdőségét, ruganyos telt-ségét. A testbört barsony-lágyságúvá és selyemfényűvé varázsolja. Ezen csodahatású ír gyógynövényekből készül, tehát, semmiféle ártalmas anyagot nem tartalmaz. Egy tégely ára használati utasítással 4 korona. Törvényesen védve. A pénzt beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a „STEAROPTINUM” laboratoriumában: Budapest, VII. kerület, Mexikói út 88. sz

18—20

Lapunk jelen száma 6 oldalra terjed.

az említett közintézmények alapfeltételeit. A kormánytól s a törvényhozástól függ, hogy Petrozsény és vidékének kulturmisszióját méltányolva, megadja a továbbfejlődés garanciáit. A hazafias célhoz mértén nagyon kevés az a hozzájárulás, a mit az államtól kérünk s így, biztat a megnyugtató remény, hogy kérelmünk nem maradhat teljesítetlenül.

Szilágyi Dezső volt igazságügyminister, a nála tiszteltettség előtt tartózkodás nélkül kijelentette, hogy a népszerű, földrajzi és forgalmi viszonyok indokolják, miszerint a Petrozsényben felállítandó kir. járásbíróság mielőbb szerveztessék. A bekövetkezett kormányválság folytán ezen kérdés elodáztatott.

A jelen, konszolidált államkormányzati viszonyok között hazafiai bizalommal járulunk a magas kormány elé s ez nem fog elzárkózni azon érvek és bizonyítékok elől, melyek a küldöttség által f. hó 29.-én benyújtandó emlékiratokban feltüntetvén.

Andreics János bányagazdát állt a mozgalom élére, ki közügyeink előmozdítása körül eddig is hervadhatlan érdemeket szerzett. Az ő közbenjárásának s fáradhatlan buzgólkodásának köszönhető különösen, hogy a céltudatos törekvés oly széles körben képezi jó akaró érdeklődés tárgyát. És a sikerbe helyezett bizalmunkat fokozza azon megnyugtató tudat, hogy gr. Bethlen Miklós vármegyénk főispánja, Mara László, várm. alispánja s általában vármegyénk vezetői; továbbá dr. Papp Jenő dévai kir. törvényszéki elnök; Ponory Sándor kerületünk orsz. képviselője ügyünket egész odaadással támogatják s különösen is mély hálára van kötelezve Petrozsény és az egész Zsilvölgy közönsége: Chorin Ferenc és Münnich Aurél országgyűlési képviselők iránt, kik hathatós befolyásukkal törekvésünket önzetlenül s odaadással támogatják.

Ügyünk igazságába, a magas kormány jó indulatába s ügyünk nagybefolyású támaszaiba helyezett bizalommal járulunk a magas kormány elé, kérve az említett közintézmények létesítését.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Erzsébet királyné emlékünnepe f. 19-én a petrozsényi róm. kath., az ev. ref., ág. ev. templomban ünnepi istentisztelet tartatott. Az itteni tan-

Az ő emlékeztetének szenteljük ezt az iskolaünnepet, hogy ennek hatása alatt az ifjúság szívében meggyökerezzen azon hála-érzet, melyre a megdicsőült nemzetünk iránti jósága, nagy szeretete érdemessé tette; hogy az ifjúság átérezze, tovább plántálja azt a szent tiszteletet, mely csak őt illetheti. . . . . Összejöttünk a bús emlékezés szomorú óráiban, hogy bizonyosságot tegyünk ezzel arról, hogy sohasem tudjuk, sohasem fogjuk elfeledni a legnemesebb királynét, aki hazánkat jóságába és szeretetbe fogadta a nehéz megpróbáltatások idején.

És a mily fájó szeretettel emlékezünk meg most, úgy őrizzük meg őt hálás kegyeletünkben az idők végtelenségeig. Öltárképe lett ő keblünk szentegyházának, mely előtt buzgó imádsággal leborulva áldjuk dicső emlékét.

Nemzetünk történelme arany betűkkel vési lapjaira a mi Nagyasszonyunk nevét, tanuskodhatik szikla piedesztálra helyezett éremonumentum az ő nagyságáról, mindez műlelkony emlék ahhoz képest, amit szívünkben emeltünk, a legelső magyarasszony ragyogó alakjának, aki a legelső magyareMBER, a legalkotmányosabb s dicsőségesen uralkodó apostoli királyunknak szeretetbe ajánlatotta nemzetünket s a királyi trónuson Patrónánk volt.

És Szent István koronájának fölcent viselője szeretetbe fogadta nemzetünket, megérté ennek Érte hevülő szívdobbanását s Király és Nemzet a Haza üdvére lélekben egyesültek s együtt munkálnak a Hon javán.

Ez a szent kötelék biztosítja hazánk fennállásának, felvirágzásának és annak, hogy Szent István

intézetek növendékei tanáraik s tanítóik vezetése alatt részt vettek az illető felekezetek isteni tiszteletén s azután az iskolaünnep következett a mult számunkban közölt programmal. A *petrillai* áll. iskolában Nanu Aurél, áll. tanító, a *lónyai* áll. iskolában Csutak Gáspár; a *lupényi gör.* felekezet iskolában Sándor György tanító ugyan csak *Lupényben* a róm. kath. templomban tartott isteni tisztelet után az áll. iskolában Stojka Béla igazgató méltatták az ünnep jelentőségét s ott is a növendékek hazafias éneke s szavalata zárta be az ünnepélyt.

— A memorandumok benyújtása véget a minisztereknél tisztelő küldöttség szerdán reggel 6 óra 10 perczkor indul Budapestre. Ez ideig jelentkeztek Petrozsényből: Andreics János és egy bányafőtiszt, Jakabfi Rezső, Dombora László, Zádory Károly, Pick Samu, Figuli Antal, Havas Ede, Marek Mór, Pelger Mihály, Stanca Avram, Radik István, Kósa Mihály, Weisz Samu, Weisz Ignác, Joanovits János, Éder Otto, Gránsam Károly, Lukács Demeter, Steiner Salamon, Sajtos János, Váradi Vilmos, Hercz Arnold, Grosz Hermann, Klein Henrik, Sternberg Bertalan. Előre láthatólag még jelentkeznek s a járás többi községei is szép számmal lesznek képviselve.

— Hangverseny A Petrozsényi áll. segélyezett községi gymnasium felszerelése javára a „Wagner” szálloda nagytermében f. é. december hó 1-én (szombat n) hangverseny tartatik. Hangverseny után tánclesz Belépti-díj: Személyjegy 1 kor. — Családjegy 3 személyig 2 korona. Fölülfizetések a jótékony célra való tekintettel köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A hangverseny kezdete pont 7¹/₂ órákor.

— A kopár területek beerdősítése. Hogy a kopár helyek beerdősítésének akciója az eddigienél is nagyobb arányokban legyen végezhető, Darányi földmívelésügyi miniszter több törvényhatóságban állami fanevelő kertet létesítését határozta el és pedig 45¹/₂ kat. hold terjedelemben. Az ültetések a tavasszal megkezdik. Politikai és erkölcsi testületeket úgy magánosokat nemcsak segély, de jutalmakkal serkent a kopár területek ültetésére. A jutalomdíjakat permanens módon fölőstátni határozta, hogy a vízmosások és kopár területek mind fákkal ültessenek be.

— Állami tanítók figyelmébe. A m. kir. v. k. min. 1900. évi 4420 eln. sz. a kelt rendelet szerint ezen az uton szolítom fel e megye területén működő összes áll. rendes tanítókat, tanítónőket és óvónőket, hogy a birtokukban levő feljegyzésükre jogosít óarczképes igazolványokat a jövő évre leendő érvényesítés céljából a m. kir. államvasutak igazgatóságához való felküldés végett f. é. november hó 30-dika előtt, saját érdekükben multhatatlanul küldjék be a megállapított modozatok betartása mellett.

Déván, 1900. november 19.

Réthi Lajos

kir. tanfelügyelő.

koronája soha el nem homályosuló fénysugarait az Igazság és Szeretet ösvényére veti, s az ősi erényekbe helyezett bizalommal ezen ösvényen haladva nagy és boldog lesz a Magyar nemzet.

Erzsébet királyné, legyen áldott emléked!

Sötét órák.

Ezek a kopár, néma sziklák

Ugy a lelkemhez illenek —

Mosolygó virág nem fakad itt,

Madár nem zengi vig dalait,

S nem járnak köztünk emberek.

Csak néha suhan át egy árnyék

A szomorú bérczek felett

S halkán susogva azt beszéli:

Nagy bolgaság születni, élni,

S bizony: bolond — a ki szeret.

II.

Kérdezik a sziklák: Szegény beteg ember,

Vergődő szíveddel mit keressz köztünk?

Dal itt nem vigasztal, lomb enyhet nem adhat

Itt csak a vihar dúl, rőmből tördel, szakgat,

— Szenvedni születünk!

Büszke daczos sziklák: ide azért jöttem,

A mikor a vihar átsapott fölöttem;

— Vérengzések. Minden hó 15-ét követő vasárnap van a fizetés a Zsilvölgyi bányáknál. Ilyenkor rendszerint fordulnak elő verekedések, de oly mérvű vérengzés mint mult vasárnap, f. hó 18-án, csak ritkán fordul elő. Petrozsényben 4 ember részint súlyos, részint életveszélyes sérülést szenvedett a Peck Fülöp italmérésében: Vulkánban egy bányamunkást halántékon szurt egy másik bányamunkás s a sérült azonnal meghalt; Lupényben két bányamunkást késekkel vesélyesen megsebesítettek.

— Petrozsény és Vidéke Ipartestület előjárósága f. hó 19 én tartott üléséből megbizta Joanovits János, elnököt, hogy a közintézmények létesítése érdekében a magas kormány tagjainál tisztelő küldöttségben képviselje az ipartestületet. Egyidejűleg köszönetet és hálás elismerést szavazott az előjáróság Andreics János bányagazdátának a helyi ipar fejlesztése és a közhasznú intézmények létesítése érdekében kifejtett önzetlen s hazafias buzgalmaért.

— Köszönet nyilvánítás. Tekintetes Janza Vazul járási szolgabíró ur kegyeskedett a petrozsényi ev. ref. hitközség harangalap javára 10 koronát adományozni, mely kegyes adományért hálás köszönetemet nyilvánítom. Kósa Mihály ev.ref. lelkesz.

— Ügyes dajka kerestetik egy petrozsényi uri család 2-6 éves gyermekei mellé. Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad.

— Petrozsény község képviselő térsülete f. hó 17-én közgyűlést tartott.

Jelen voltak: Jakabfi Rezső bíró, — elnök, Dombora László jegyző, Ullmann Lipót, Stanca Avram, dr. Schulek Jenő, Andreics János, Joanovits János, dr. Rosenberg Ignác, dr. Weisz József, Kendrey Gyula, Pelger Mihály, Kósa Mihály, Havas Ede, Varjassy István, Weisz Samu Schreiner József.

Jakabfi Rezső bíró, d. u. 5 órákor a közgyűlés megnyitása s a tagok szívélyes üdvözlése mellett bejelenté, hogy Andreics János s társai közgyűlési tagok irásban bejelentett indítványa folytán ezen közgyűlés intézkedésének tárgyát képezi a kir. járásbíróság, telekkönyvi hivatal, bányaszikola, kir. adóhivatal felállításának és a községi gymnasium nyilvánossági jellegének kérelmezése képezi, Andreics János bányagazdát — közs. képviselő elérkezettnek látja az időt arranzve, hogy Petrozsény és vidéke közönsége régóta táplált ohajtásának teljesülése érdekében a célravezetőnek mntatkozó lépések megtétessenek, miért is mindenek előtt kéri az emlékiratok felolvasását, Mire felolvastattak és elfogadtattak a memorandumok s Andreics János bányagazdátának a közintézmények létesítése érdekében tett fáradozásaiért s dr. Rosenberg Ignác és dr. Schulek Jenő képviselőknek a memorandumok szekeszteséért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott.

Tanuljon a szívem büszke, daczos lenni,

Soha se szeretni, soha se feledni —

— Szenvedni születtem! —

III.

A merre céltalan bolyongok,

Virág ott nem fakad,

Dalok madártól meg nem csendül

A néma sivatag.

Fölöttem sötét madár röpköd,

Mögöttem cziprusok;

Ugy érzem, akármerre járok

Temetőbe vagyok!

IV.

Halász voltam, kis csónakommal

A zugó tengeren. —

Kerestem, száz viharral küzdve,

A gyöngyöt, hol terem?

Kis csónakom, — szegény szívem té —

Im elsüllyeztelek, —

A mi számunkra nem teremnek

Gyöngyöt a tengerek!

Klemi.

1. Tanári fizetés 5 tanár részére á 2400 kor.	12000.—
2. Igazgató fizetése	400.—
3. Lakbérek	2000.—
4. Nyugdíj jutalék	1500.—
5. Felszerelések évenként	1000.—
6. Könyvtár	200.—
7. Vallás és torna tanítók	500.—
8. Vegyes kiadások	1000.—
9. Felveendő kölcsön kamatai 15000 kor. után 3%-kal számítva	450.—
10. Tüketörlesztés évenként 5%	750.—
11. Fűtés, világítás	400.—

20200.—

E tekintetben tehát alázatos kérésünk oda irányul, hogy Nagyméltóságod nekünk évi állandó segély címén 7000 koronát engedélyezni kegyeskedjék.

50000 koronáért emelünk épületet évi 13000 koronát és esetleg emelkedő költségeket viselünk mi,

ezzel szemben 7000 korona az, a miért Nagyméltóságodnál esedezünk és ezért intézetünkben nemcsak Petrosény község polgárainak gyermekei nyernek nevelést, hanem azon ittlakó számos állami és államvasúti tisztviselők és altisztek gyermekei, kik a község terheire nem járulnak.

Nagyméltóságú Minister Ur!

Petrosény községe ma Hunyadvármegye legnagyobb, legjobban fejlődő, legmagyarabb községe, mert míg Hunyadmegye községei az utolsó 10 év alatt, a petrosényi járás bányászattal foglalkozó községeit kivéve, alig szaporodtak, addig Petrosény község lakossága 10 év alatt megkétszereződött (3774-ről több mint 7000-re) és míg Hunyadmegye többi községei a magyarosodás terén alig mutatnak fel haladást, addig Petrosényben ma több mint 4000 magyar él, tehát az egész nagy Hunyadvármegye magyarságának 1/3-öde.

De hogy Petrosény annyira magyar lett, hogy a szélrózsa minden irányából ide seregő idegen nemzeti segű és ajku munkások, különösen gyermekeik évről-évre nagyobb számban lesznek magyarokká, abban szerénytelenség nélkül mondva, az itteni társadalomnak és különösen vezetője a salgó-tarjáni társulatnak érdeme mellett, kétségtelenül már része van fiatal intézetünknek is, de csak fokozódnék buzgalmunk és nyerne erőben működésünk, ha gymnasiumunknak éltető levegője a nyilvánossági jelleg megadatnék.

Nem meddő ezélokra kérünk mi tehát Nagyméltóságodtól áldozatot. Az a néhány ezer korona, — aránylag csekély összeg — mint jó talajba hulló termékeny mag, busáson fog fizetni, mert állani fog érte itt a határszélen, idegen nemzetiségek közepette örök időkre a magyar nemzetnek egy erős védőbástyája, virágzó intézet, mely magyar culturát fog terjeszteni, magyar hazafiságot ápolni és mindig szélesebb és szélesebb réteget hódítani a magyar állameszmének.

Mély tisztelettel esedezünk tehát Nagyméltóságú Minister Urhoz, Kegyelmes Urunkhoz:

miszerint a petrosényi községi magán algymnasiumnak az épület és tornacsarnok felépítése és a törvényben előírt qualificatioval bíró tanári kar alkalmazása után a nyilvánossági jelleget megadni, illetve ezen feltételek fennforgása esetén azt kilátásba helyezni, évi 7000 korona államsegélyt engedélyezni végül a Nagyméltóságú m. kir. Pénzügyminiszter urhoz telek átengedése és kölcsön nyújtása iránti kérésünket pártolni kegyeskedjék.

Kik vagyunk Nagyméltóságú Minister Urnak, mely tisztelettel

alázatos szolgálai:

Sz. 7428/900 tkvi.

Árverési hirdetmény.

A hátszegi kir. jbiróság mint tkvi hatóság Preda Vaszia f. Szírb Miklósné, Dr. Rosenberg Ignáts ügyvéd által képviselve végrehajthatónak Dánilla Joanu (Préda) petrillai lakos vhajtást szenvedő elleni ügyében közhirrre teszi, hogy vhajtatónak 260 kor. — fill. tőke, ennek 1894. évi márczius hó 13 napjától járó 6% kamatai erejéig és 109 kor. 42 fill. eddigi megállapított per és vhajtási, valamint a jelenlegi 19 kor. 50 fill. és a még felmerülő költségek iránti, úgy a csatlakozottnak kimondott Búrgya György lui Todorának 100 kor. s jár. iránti követeléseik kielégítése végett Danilla Joanu (Préda) vhajtást szenvedőnek a dévai kir. Törvényszék puji kir. jbiróság területéhez tartozó Petrilla községi 202

sztkjvben A I. 4—8 rsz. a. felvett ingatlanokból 6/18-ad rész jutalékát és az 515 sztkjvben A † 1 rsz. a. felvett ingatlanokra vonatkozó túrtulajdonjogból 6/18-ad része jutalékát rendszámokénti részletekben az egyidejűleg kibocsájtott árverési feltételekben részletezett összesen 812 koronát tevő kikiáltási árban az 1900-ki év deczember hó 5-ik napjának d. e. 10 órákor Petrilla község előjárója házáánl megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek esetleg a kikiáltási áron alul is elfogja adatni.

Árverelni szándékozók tartoznak bánatpénzül az ingatlanok kikiáltási árának 10%, készpénzben, vagyóvadékképen érték papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak előzetes birói letétbe helyezését tanusító szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Vevő köteles a vétel ár fele részét az árverés jogerőre emelkedése napjától számítandó 30 nap alatt, a másik fele részét ugyan azon naptól számítva 60 nap alatt az árverés napjától járó 5% kamataival együtt a hátszegi kir. adóhivatal mint birói letét pénz-tárnál lefizetni.

A kir. tkvi hatóság.

Hátszeg, 1900 szept. hó 22-én.

Fehér,
kir. albiró.

Sz. 6041/900 tkvi.

Árverési hirdetmény.

A hátszegi kir. jbiróság mint tkvi hatóság Löwy Hermann, Rozenberg Ignáts ügyvéd által képviselt végrehajthatónak Paraskiv Rusu lui Lázár petrillai lakos végrehajthatást szenvedő elleni ügyében közhirrre teszi, hogy vhajtatónak 1000 kor. tőke, ennek 1899 márczius hó 31-étől 1899 Deczember 31-ig és 500 korona után 1900 január 1-től járó 6% kamatai, 141 kor. 90 fillér eddigi megállapított per és végrehajthatási költségek, valamint a jelenlegi 20 korona 50 fill. és a még felmerülő költségek iránti, úgy a csatlakozók-nak kimondott »Albina« takaré és hitelintézetnek 285 frt. s jár. iránti, Peccol Antalnak 601 frt 81 kr. s jár. iránti a »Hunyadmegyei Első Tak.-pénztár«-nak 617 frt s jár. iránti, Mezey Johannának 101 frt s jár. iránti és özv. Balogh Jánosnának 608 frt s jár. iránti követeléseik kielégítése végett Paraskiv Rusu lui Lázár végrehajthatást szenvedőnek a dévai kir. törvényszék, puji kir. jbiróság területéhez tartozó Petrilla községi 96 sz. tjkvből A I. 1—5, 10—12, 14—23, rsz. a. felvett ingatlanait együttesen és az u. o. 114 sz. tjkvben A † 1 rsz. a. felvett ingatlanát az egyidejűleg kibocsájtott árverési feltételekben részletezett összesen 3232 kor. kikiáltási árban, az 1900 évi deczember hó 7 napjának d. e. 10 órákor a Petrilla község előjáróságának házáánl megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek esetleg a kikiáltási áron alul is elfogja adatni.

Árverelni szándékozók tartoznak bánatpénzül az ingatlanok kikiáltási árának 10%, készpénzben, vagy ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak előzetes birói letétbe helyezését tanusító szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételár felerészét az árverés jogerőre emelkedése napjától számítandó 30 nap alatt a másik felerészét ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt az árverés napjától járó 5% kamataival együtt szabályszerű letéti kervény mellett a hátszegi kir. adóhivatalnál lefizetni,

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámítottatni

Hátszeg 1900 augusztus 20-án

A kir. tkvi. hatóság.

Fehér,
kir. albiró.

Temetkezési vállalat.

Tisztelettel tudatom Petrosény és vidéke n. é. közönségével, hogy a „Bukarest“ szálloda mellett **temetkezési vállalatot** létesítettem, melyet folyó évi június hó 1-én megnyitottam

Elvállalom a legegyszerűbb s legdiszesebb temetések rendezését a lehető legelőnyösebb feltételek mellett. Raktáramon mindig kész **fa és ércz koporsókat, koszurokat, szemfedőket** a legnagyobb választékban tartom; továbbá **fa-, kö- és vas-sirjeleket** állítatok fel nagyon jutányos árak mellett.

Egy szép koporsó keresztel, szemfedél, alsó lepedő, fej párna és minden többi kelengyékkel együtt csak 24 korona.

A temetések alkalmával szükséges fáklyákkal is rendelkezem.

Petrozsény, 1900. július hó.

Tisztelettel:

SÁROSSY JÓZSEF.

HIRDETÉSEK:

Sz. 4678/900. kig.

Pályázati hirdetmény.

A hátszegi kéményseprési munka kerületben, a kéményseprési ipar gyakorlására pályázatot hirdetek.

Felhívom ennélfogva mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy az 1884. évi XVII. t.-cz. 4 §-ában jelzett képesítést igazoló okmányokkal felszerelt kérésüket folyó év december hó 15-ig hivatalonhoz nyujtsák be.

A kerülethez 67 község tartozik 638 kéménnyel, székhelye HÁTSZEG. Kéményseprésért járó díjak: egy emeletes ház kéményének seprése 44 fillér, földszinti ház kéményének seprése 34 fillér, egy szoba kemenceze csövestől seprés 32 fillér, egy takaréktűzhely seprése 40 fillér, porcelánfűtő seprése 70 fillér, egy kémény egyszeri égetése 2 korona:

1 emeletes ház kéményének seprése évenként 5 kor 28 fill.	
Földszinti ház	4 » 03 »
Egy szoba kemencezének csövestől stb.	3 » 84 »
Egy takaréktűzhely seprése	4 » 80 »
Porcelánfűtő seprése	4 » 20 »

Megjegyeztetik, hogy a kéményseprési szabály rendelet 3 §-a szerint, minden használatban levő kémény havonként legalább egyszer tisztítandó.

A járási főszolgabíró, mint első fokú iparhatóság.

Hátszegen, 1900. évi november hó 3-án.

3—3

Pietsch Sándor,
főszolgabíró.

Könyvkötészetemet

az igényeknek megfelelően a ként rendeztem be, hogy minden, ezen szakmába vágó megbízatást a legpontosabban, legjutányosabban és a legmeszebb menő kívánalmaknak megfelelően teljesíteni képes vagyok. A *legegyszerűbb- és legdisztes könyvkötészeti* munkálatokat, *szallagfelirat, aranyosásokat s e nemű diszmunkálatokat* teljesítem s a n. é. közönség pártolását tisztelettel kérem

Figuli Antal.

Legelősebb beszerzési forrás jó óráknak 3 évi írásbeli jóállással.

Konrád János

óragyár és aranyárak szállításiháza
BRÜX (Csehország)

ajánlja legszigorubb kezességű 15 év óta legjobb hírből álló gyártmányait.

Órák-, arany- és ezüstárakban
A czég a cs. és kir. birodalmi sással van kitüntetve. Birtokosa arany és ezüst kiállításai érmeknek, valamint ezrekre menő írásbeli elismerő leveleknek. Az összes áruk a cs. kir. fémjelző hivataltól vannak felülvizsgálva és fémjelezve. Megnemfelelő becsérélve vagy kívánatra a pénz visszaszolgáltatva lesz; ennélfogva minden kockázatot ki van zárva.

Valódi ezüst remt. óra frt 5.80, duplafedelű frt 7.75, jó nickel remt. óra frt 3.75; ezüst női remt. óra frt 7.75; valódi 14 kar. arany női remt. óra frt 14.—, arany gyűrűk drbja frt 2.25.

Valódi ezüst panczél-láncok cs. és kir. fémjelzéssel 30 cm, hosszú 15 gr. nehéz súlyú frt 1.20, 20 gr. súlyú frt 1.50, 30 gr. súlyú frt 2.20.

Fizetés fejében bármely országbeli levélbélygek is elfogadtnak.

A szállítás utánvét vagy az összeg előleges beküldése ellenében történik.

Gazdagon illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

16—50

5450/900
kig.

Pályázati hirdetmény.

Az üresedésbe jött vulkáni körjegyzőségben, Lupény székhellyel anyakönyvvezetéssel egybekötött segédjegyzői állásra, mely Lupény, Felső-Barbatyén, Hóbieza-Urikány és Kimpulinyág községek anyakönyvi kerületét képezi, pályázatot hirdetek; s felhívom mindazokat, kik ezen állásra képesítettek s azt elnyerni ohajtják, hogy az 1893. évi I. t.-cz. 6 §-ában előírt képességüket igazoló okmányokkal, a kellő bizonylatokkal felszerelt szabályszerű folyamodványukat **folyó év december hó 5-ig** annál inkább adják be, mert a később érkező folyamodványok figyelmen kívül fognak hagyatni.

A javadalmazás az állami anyakönyvek vezetéseért 800 korona, szolgatartás 288 kor. iroda átalány 100 kor., lakbér 400 kor.

A választás határnapját **folyó év december hó 10-ére, reggel 9 órára** tűzöm ki, a vulkáni körjegyzői irodában.

Petrosény, 1900 nov. 6-án.

3—3

Janza Vazul,
szolgabíró

Sz. 5419 —900
tksz.

Árverési hirdetmény.

A hátszegi kir. jbiróság, mint tekvi hatóság Szemen György, Dr. Rosenberg Ignác ügyvéd által képviselt végrehajthatónak, Prodán Petru lui Brindén Anutza livazényi lakos végrehajtást szenvedő elleni ügyében közhírre teszi, hogy végrehajthatónak 71 kor. 20 fill. eddigi megállapított per és végrehajtási, valamint a jelenlegi 17 kor. 60 fill. és még felmerülendő költségek iránti egy a csatlakozottnak kimondott Balázs Józsefnek 125 frt s jár. Prodán Juonné nyágnak 98 frt és jár. Sotting Demeternek 40 frt s jár. Corinpnyez Jakobnak 40 frt s jár. és a Hunyadmegye első takarékpénztárnak 100 frt s jár. iránti követeléseik kielégítése végett Prodán Petru lui Brindén Anutza végrehajtást szenvedőnek, a dévai kir. Törvényszék puji kir. jbiróság területéhez tartozó — Livazény községi 97 sztkvi A + 15 rsz. a, felvett ingatlanokból 1/3-ad rész jutalékát és 465 sz. tjkvben, A + 1—5—10 és 12 rsz. a, felvett ingatlanok rendszámokénti részletekben az egyidejűleg kibocsátott árverési feltételekben részletezett összesen 3352 kor. 72 fillért tevő kikiáltási árban az **1900 évi december 1.-ső napjának d. e. 10 órákor** Livazény községének előjárója házában megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek, esetleg a kikiáltási áron alul is elfogja adatni.

Árverelni színdékozők tartoznak bánat pénzül az ingatlan kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy annak előzetes birói letétbe helyezését tanúsító szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételár felerészét az árverés jögerőre emelkedése napjától számítandó 30 nap a másik felerészét pedig ugyan azon naptól számítandó 60 nap alatt az árverés napjától számítandó 5%-o kamatával, szabályszerű letéti kérvény mellett, a hátszegi m. kir. adóhivatal, mint birói letétbe a pénztárnál befizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

A kir. tekvi hatóság.

Hátszeg, 1900 évi julius hó 27-én.

Fehér,
kir. albiró.

Stearoptinum

Budapesten a katonaságnál orvosilag rendelve.

Biztosan gyógyítja s a fájdalmat rögtön csillapítja bármily sebeknél; vágás, zuzódás, égés, fagyás, mindenféle kelevény, a női emlők gyuladása és gyűlése, a titkos betegségek, kiütések stb.

Egy adag ára használati utasítással együtt: 2 korona.

A hatásért kezeséget vállal, a mi, ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum“ laboratoriuma.

A pénz beküldésével, vagy utánvéttel megrendelhető a „Stearoptinum“ laboratoriumában,

Budapest, VII. kerület, Mexikói-ut 88. II. 25.

20—20

Ny. Figuli Antal gyorsajtóján Petrosény.

Petrozsény község képviselőtestületének Emlékirata.

Nagyméltóságu Dr. Plósz Sándor m. kir. Igazságügyi Minister Urhoz a kir. járásbíróság és telekkönyvi hivatal ügyében:

»Nagyméltóságu Minister ur! Kegyelmes Urunk!

1870 ben a bíróságok első szervezése alkalmával természetes volt, hogy az akkor még nem létezett mai petrozsényi járás 14 havasi községe, — melynek lakosai egyszerű pásztor nomád életet éltek — igazságszolgáltatási szempontból a puji kir. járásbíróshoz csatoltattak.

Azonban a csakhamar kiépített Piski-Petrozsényi vasut lehetővé tette a Zsilvölgy gazdag kőszénbányáinak kiaknázását, az eddig hozzáférhetlen volt őserdők termékeinek feldolgozását, és így már a 70-es évek elején élénk gazdasági élet fejlődik ezen völgyben. A 80-as évek gazdasági fellendülése, Petrozsény-Livazsény-Lupényi h. é. vasut kiépítése, mely az ugynevezett felső Román Zsilvölgyet utította meg a forgalomnak, különösen pedig a Salgó Tarjánai Kőszénbánya Társulatnak nagy arányban kifejtett bányászata, a petrozsényi járást képező Zsilvölgy gazdasági helyzetét teljesen megváltoztatta.

Öt kőszénbánya működik itt kapcsolatban egy kokszt gyárral milliókra menő alaptőkével és most van egy hatodik bánya keltekezésben, négy nagyarányú fűrészgyár dolgozza fel az erdők termékeit, mely nagy iparvállalatoknál néhány ezer munkásalad keresi meg mindennapi kenyerét.

Felesleges talán említenünk is, hogy ezen nagy iparvállalatok mellett, élénk kereskedelem és kis ipar keletkezett, úgy, hogy míg 1870, sőt 1880-ban is alig volt a Zsilvölgynek 1000 lakossal bíró községe, addig a Zsilvölgynek ma már 5 oly községe van, melynek lakossága meghaladja a 3000-et, sőt Petrozsény lakossága több mint 7000, vagy hogy még pontosabb adattal szolgáljunk, az 1890-iki népszámlálás 18701 lakost talált itt, addig 1890-iki népszámlálás adatai legalább 30000 lakost fognak kimutatni, mely szám hova tovább rohamosan fog szaporodni, a mily arányban fejlődnek a virágzásnak indult itteni vállalatok.

Csak természetes tehát, hogy a nagy iparvállalatok és lakosság számának szaporodásával a jogviszonyok és jogügyletek száma szintén növekszik, a jogviszonyok mindinkább bonyolultabbá lesznek, ingók, ingatlanok csereberéje mind gyakoribb és ezzel karöltve szaporodnak a perek, mindinkább sürűbben kell a bírói segélyt igénybe venni. Igazolják ezen állításunkat a puji járásbíróság és a hátszegi telekkönyvi hatóság ügyforgalmi kimutatásai. U. i. a puji járásbírósnál 1890 évben polgári per alig volt 250—300, addig most csaknem 2000 van, a hátszegi telekkönyvinél pedig ezen idő alatt a forgalom 3000 számról 10000-re szaporodott és bár készletes statisztikai adatokkal nem rendelkezünk, mégis merjük állítani, hogy a puji járásbíróság ügyforgalmának $\frac{2}{3}$ -a, és a hátszegi telekkönyvi hatóság ügyforgalmának fele a petrozsényi járás ügyeiből kerül ki.

Ámde minél gyakrabban kellett a petrozsényi járás érdekelt lakosságának jogsegélyért a bírósághoz fordulni, annál inkább érezték a bírósági székhely távolságának terheit, tetemes időpazarlásba, tetemes költségbe került minden ut, úgy, hogy az itteni lakosság bátran állíthatja, hogy az olcsó és gyors igazságszolgáltatás áldásaiból ki van zárva.

Ugyanis Puj a petrozsényi járás hozzá legközelebb fekvő községétől Krivádiától 17 km., Merisortól 18, Baniezától 25, Petrozsénytől 36, Petrilla és Livazsénytől 43, Alsó-Barbatényi-Iszkrontól 45, Zsil-Korjesdtől 48, Zs. M. Parosénytől 53, Lupénytől 55, Felső-Barbaténytől 64, H.-f.-Urikánytól 75 és Kimpolunytól 85 km., míg Hátszeg még további 19 km. távolságra fekszik.

A közlekedési viszonyok szempontjából vizsgálva a dolgot, a Petrozsénytől Puj és Hátszeg felé eső községek 1 nap alatt, de már a többi községek lakosai csak 2—3 nap alatt képesek a bíróság és telekkönyvi hatóság székhelyére eljutni; 1—3 nap kell tehát, míg az itteni lakos felkeresheti bíróját; hogy mennyi költséggel azt talán külön ecsetelni felesleges.

Az itteni ügyek 3 főcsoportra oszlanak.

Birtokperek, kereskedők és iparosok 100—200 korona körüli követeléseir. pereik, és telekkönyvi ügyek.

A birtokperek természete hozza magával, hogy majd mindegyikében helyszíni bírói szemle kívánatik. Egy ily szemle költségei a bírói kiszállás 60—100 korona, és az ügyvédek 100—150 korona költségeivel együtt 200—250 koronába kerül, tehát majd mindig annyiba mint a per substratuma.

A kereskedők és iparosok 100—200 korona körüli követeléseiket pedig egyáltalában nem képesek érvényesíteni, mert a tárgyalás, végrehajtás, árverés költségei mindig túlhaladják a tőkét és így kétségessé teszik a követelés felhajtásának lehetőségét.

De még nagyobb a csapás a telekkönyvi ügyeknél: a 70-es években foganatosított helyszínelés, sajnos nagyon rosszul ütött ki. Egész dülök vagy éppen nem vagy tévesen helyszíneltettek. Az évek folyamán ezen állapotok még tetemesen rosszabbodtak, úgy hogy alig van rá eset, hogy bekebelezési kérvény alapján tulajdonjogot lehessen szerezni.

A tulajdonszerzésnek itteni módja a tényleges birtoklás alapján való eljárás, mely minden egyes esetben 80—100 korona költséggel jár.

Ezen nehézkes eljárás pedig valóságos csapás az itt működő ipar vállalatokra, mert azok állandóan birtokszerzésre lévén utalva, minden egyes parzellát csak tetemes költséggel, nagy fáradsággal képesek megszerezni, nem is említve a jogi bizonytalanságot, mely a tényleges birtoklási eljárással egybe van kapcsolva.

Felettebb terhes az itt működő iparvállalatokra, hogy munkásaik hetenként százával is idéztetnek a bírósághoz, hol az utazással együtt 1—2 napot töltvén üzem fenakadások állanak be, kimondhatatlan gazdasági károkat okozva a vállalatoknak.

Felemlíteni bátorodunk még azt is, hogy a hátszegi telekkönyvi hatóság hatásköre 102 községre terjed ki, minek folytán a bírók és segédzemélyzet legodaadobb munkássága daczára 10 év óta az ügymenet felettebb lassú, úgy hogy egy darab elintézése és kikézbítésé $\frac{1}{2}$ —1 évi időt is vesz igénybe.

Ezekkel azt hisszük, hogy kellően indokoltuk egy új telekkönyvi hatóság létesítésének szükségét.

Ha egy járásbíróság telekkönyvi hatósággal felruházva Petrozsényben rendszeresítenék, akkor szerény nézetünk szerint az összes említett bajok egy csapásra megszűnnének.

Petrozsény község ugyanis járásának központja, hova a járás lakója néhány óra alatt eljuthat. Eiesnek a nagy távolságok, elesnek a tetemes költségek, megvalósíthatók a gyorsaság és olcsóság, az igazságszolgáltatásnak legeminensebb feltételei, melyet Petrozsény járás lakóinak eddig sajnosan nélkülözniök keltek.

De a bírák és többi bírósági személyzetre nézve is megfelelő hely Petrozsény. Piaza nagy és aránylag olcsó, lakások megfelelő árban rendelkezésre állanak, iskolái jók, van elemi, leányiskola és algymnasium, mind oly tényezők, melyek egy bírósági székhely létesítésénél figyelmet érdemelnek.

Ha mindezekhez, hozzá veszünk, hogy a bűnvádi átalány is tetemesen csökkenni fog, mert annak legnagyobb részét eddig a petrozsényi járás foglalta le, szerénytelenség nélkül is állíthatjuk, hogy nem szűkhelyi érdek, hanem igazi közügyet szolgálunk, midőn a petrozsényi járásnak Petrozsény székhely telekkönyvi hatósággal felruházott járásbíróshoz alázattal kérünk,

Végül még csak azt vagyunk bátrak tisztelettel felemlíteni, hogy Petrozsény községe teljes tudatában van azon nagy terheknek, melyek egy bíróság felállításából származnak, és Petrozsény községe nem is zárkozik el, hogy tehetőségéhez és erejéhez mérten ezen terhekből a reá eső részt viselje.

Ezek után mely tisztelettel ismételtén esedezünk nagyméltóságu minister urnál kegyelmes urunknál miszerint Petrozsény községében a petrozsényi járásra kiterjedő telekkönyvi hatósággal felruházott járásbíróshoz szervezni kegyeskedjék.

Kik vagyunk Nagyméltóságu minister urnak kegyelmes urunknak kiváló tisztelettel,

alázatos szolgálai: stb.

Lukács László pénzügyminister ur Öngyméltóságához, adóhivatal felállítására iránt:

»Nagyméltóságu Minister Ur! Kegyelmes Urunk!

Midőn a petrozsényi járás 14 községe nevében Nagyméltóságodnál megjelenni bátorodunk, hogy Petrozsény székhely a petrozsényi járás részére adóhivatal felállításáért esedezünk, legyen szabad alázatos kérvényünket következő okokkal támogatni.

Nagyméltóságod előtt bizonyára ismeretes a petrozsényi járás Zsil-völgy rohamos gazdasági fejlődése. A milliókra menő alaptőkével rendelkező nagy szénbánya vállalatok, faiparvállalatok, mész — és kőbányák ezer és ezer munkás családnak nyújtanak kenyeret. Ezek mellett tetemes kereskedelem és kisipar is fejlődött, tehát nagyszámu oly tényező keletkezett, mely állandó összeköttetésben áll a pénzügyi hatóságokkal, különösen az adóhivatallal, és így folyton kénytelen lévén nagy idővesztéssel pénzbeli áldozattal a távol fekvő hátszegre utazni, kétségtelenül nagy gazdasági hátrányt szenved.

Es hogy mily nagy lett az utolsó évek pénzügyi forgalma, kitűnik abból, hogy míg néhány évvel ezelőtt az egyenes adók alig rugtak 120—140,000 koronára, addig jelenleg 226,000 koronát tesznek ki, a bélyeg — és jogilletékek pedig 50—60,000 koronáról csaknem 180,000 koronára emelkedtek.

De különös fontossággal bír reánk nézve az adó-kivetés ténye; tudvalevő, hogy a bányaadó és a III. oszt. kereseti-adó az adóhivatal székhelyén vettetik ki. Minden három évben tehát mintegy 400 polgár kénytelen tetemes költséggel Hátszegre utazni, de ami ennél még sokkal életbevágóbb, az hogy a hátszegi járás gazdasági élete, mely tulnyomóan mezőgazdaságon alapszik, lényegesen elült a petrozsényi járás gazdasági helyzetétől, melynek pregnáns vonása az ipari jelleg, és mégis hátszegvidéki egyének nem ismerve viszonyainkat, gazdasági forrásainkat, vetik ki adóinkat.

Csak természetes, hogy ezen kivetés helyes és igazságos nem lehet. Csaknem minden kivetés felebbezés és panasz tárgyát képezi, elárasztva felesleges munkákkal a felettes hatóságot.

Felemlíteni bátorodunk még, hogy alapos reményünk van, miszerint a közeljövőben telekkönyvi hatósággal felruházott járásbíróshoz fog Petrozsényben létesíteni, már pedig szerény nézetünk szerint telekkönyvi hatóság adóhivatal nélkül el sem képzelhető.

Nagyméltóságu Minister Ur!

Kifejtettük azon főbb okokat, melyek minket adóhivatal kérésére buzdítottak, legyen szabad azon reményünknek kifejezést adni, hogy alázatos kérésünk Nagyméltóságodnál kegyes meghallgatásra talál, mert jól tudjuk, hogy nem csak országszerte, hanem vármegyénkben is csekélyebb fontosságu, kisebb forgalommal bíró és kisebb területre kiterjedő járasok is nyertek adóhivatalt, mennyivel inkább megilleti tehát az Petrozsényt, Hunyad-megye és talán a közel jövőben büszkén fogjuk elmondhatni egész Erdély legnagyobb iparüző s legnagyobb pénzforgalommal bíró községét Petrozsényt.

Alázatos kérésünk tiszteletteljes megnyitása mellett vagyunk Nagyméltóságu Minister Urnak Kegyelmes Urunknak

alázatos szolgálai: stb.

Lukács László m. kir. pénzügyminister ur Öngyméltóságához, 15000 korona kölcsön engedélyezése iránt a gymnasium felépítésére:

»Nagyméltóságu Minister Ur! Kegyelmes Urunk!

1894. év óta áll itt Petrozsényben egy községi magyar tantervű magánjellegű algymnasium, melynek magyar állami szempontból való fontosságát 62789/1898. sz. ide. / a. másolatban mellékelt magas rendeletében a nagyméltóságu m. kir. vallás és közoktatásügyi minis-ter ur elismerni kegyes volt.

Ámde intézetünk azon fontos hazafiai és kulturális missiót nyilvánossági jelleg nélkül nem képes kellően betölteni, miért is ennek elnyerése érdekében a Nagyméltóságu m. kir. vallás és közoktatásügyi Minister urhoz fordulván, ő Excellenciája ennek előfeltételeül, megfelelő épület és tornacsarnok felemelését követelte tőlünk.

Nagyméltóságu Minister Ur!

Petrozsény községben a sík földön levő csaknem minden telek a tek. Zsilvölgyi m. kir. Köszénbánya Kinestár tulajdonát képezi, úgy, hogy mi az említett előfeltételnek csak akkor tudunk megfelelni, ha Nagyméltóságod az intézet részére megfelelő telket átengedni kegyes leend.

1894. év óta áll fenn intézetünk és bátran mondhatjuk, hogy ezen idő óta is fontos szolgálatokat tett a magyar kulturának, a magyar hazafiságnak.

Ezen intézet fentartásához hozzájárultak eddig mintegy 12000 koronával évenként a község, az itteni vállalatok, egyének, szomszéd községek, hitközségek, csak a tek. zsilvölgyi m. kir. köszénbánya kinestár, melynek itt legnagyobb birtokai vannak és mely innen 200000 kor. évi jövedelmet élvez, nem vett részt az intézet terheiben.

Nem lesz tehát szerénytelenség alázatos kérésünk, midőn Nagyméltóságodtól az épület felemeléséhez, melynek költségei 50000 koronára rugnak és melyet sajátunkból viselünk — a tek. zsilvölgyi m. kir. köszénbánya kinestár társulásától nyújtandó 15000 koronára 20 év alatt visszafizetendő esetleg 3%-al kamatozó kölcsön engedélyezéseért esedezünk és nem lesz ezen alázatos kérésünk szerénytelenség azért sem, mert hiszen a társulada pénze, melyből a kölcsön nyújtandó volna, a petrozsényi bányászok filléreiből került össze, azon bányászok filléreiből, kiknek gyermekei és unokái intézetünkben nyernek és fognak nyerni oktatást és nevelést.

Mely tisztelettel esedezünk ezek után Nagyméltóságú Minister Urhoz:

kegyeskedjék minket hazafiai működésünkben támogatva, nekünk lehetővé tenni, hogy itt a határszállón, idegen nemzetiségek közepette a magyar kulturának megfelelő díszes hajlékot emelhessünk és e végből a tervezett épület céljára megfelelő telket ingyen adományozni, az építési költségekre pedig a tek. zsilvölgyi m. kir. köszénbánya kinestár társulásától egy 15000 koronányi 20 év alatt visszafizetendő 3%-os kölcsönt engedélyezni.

Kik vagyunk Nagyméltóságú Minister Urnak mely tisztelettel

alázatos szolgálai: stb.

Nagyméltóságú Lukács László m. kir. Pénzügyminister Urhoz, bányásziskola felállítására ügyében:

Petrozsény és vidéke polgárai Nagyméltóságod kegyes jóindulatát és jóakarátát eddig nagy hálával élveztek. Nagyméltóságod mint a m. kir. köszénbányák legmagasabb képviselője és vezetője a bérszerződés megkötésekor mindig kulturánk fejlődésére volt tekintettel és nemcsak lelkeszeink javadalmazásáról, hanem állami iskoláink tanítói karának anyagi viszonyairól a bérő társulat jóakarátával együtt gondoskodott. Ezen nagyrabecsült jóakarát bátorít fel benünk arra, hogy a Zsilvölgy kulturájának emelése ügyében Nagyméltóságod elé egy új alázatos kéréssel járuljunk.

Biztos forrásból tudjuk, hogy mindkét Zsilvölgyből már az 1901. évben körülbelül 10 millió métermázsza kőszén fog szállítani, még pedig részben hazánk iparának, részben pedig a külföldnek.

Petrozsény ma már kitűnő minőségű szenét Triesztig, Fiuméig, Polaig, Oderbergig és Constanzáig szállítja. Elég bizonyítéka ez annak, hogy a Zsilvölgy jövője már most biztosítva van, és hogy a Zsilvölgy rohamosan fog fejlődni. Ezzel minden a fejlődést előmozdító tényezőnek is kellő időben kell fejlődnie és megteremtve lennie. Ha már alkalmunk van hazai nyers árut termelni, hazai munkaerőnek kell alkalmat adnunk, hazai egyének vezetése alatt, kik népünk életmódját, szokásait s egyéb életfeltételeit ismerik.

Magyar munkást csak magyar erő fog tudni helyesen vezetni.

Mindhogy a Zsilvölgyben az utolsó 6 év alatt — különösen mióta a Salgótarjáni Köszénbánya Részvén-Társulat vette át a petrozsényi szénbányákat — a magyarosodás rohamosan haladott és az iparvállalatok sok szegény székely családnak biztos kenyeret adnak: szükséges, hogy nemcsak a tisztikar, mely — hála a nagy vállalatok hazafias érzületének — már úgy is majdnem kivétel nélkül magyar, mely magyar tisztikar működése minden tekintetben s mindinkább érezhető, hanem hogy az altisztikar is teljesen magyar elemből álljon s mint tanácsadó s jó hazafi a munkás mellett jó példával előrehaladva, a hazai ipar fejlődéséért küzdjön.

Ezen cél előmozdítására szolgálnak a hazai bányásziskolák, melyek jelenleg úgy az érc- és sóbányászatnak, valamint mióta a pécsi szénbányász-iskola fenn áll, a szénbányászatnak is jó s hasznos erőket nevelnek.

Az Országos magyar Bányászati és Kohászati Egyesület buzgó működésének köszönhetjük azt, hogy a szénbányaiskola létesítésekor Petrozsény is, mint egyik szénbányásziskola székhelye felemlítettett, és a Nagyméltóságú m. kir. Kormány annak idején meg is ígérte, hogy, ha az idő elérkezik, nem fogja a szénbányásziskola létesítését Petrozsénytól megvonni. Ez idő a rohamos fejlődés folytán már elérkezett, sőt a nevezett iskolának felállítása már szükséges is.

A hazai bányásziskolák az 1899/1900. tanévben 39 altisztet neveltek, kik részben az üzemnél, részben a bányászati adminisztrációnál nyertek alkalmazást.

A Zsilvölgyben jelenleg 160 szénbánya altiszt van alkalmazva, kiknek száma azonban a közel jövőben rohamosan fog növekedni.

A pécsi szénbányaiskola az 1899/1900. tanévben 14 altisztet nevelt, e szám azonban nem képes a magyarországi szükségletet kielégíteni. Nagyon üdvös dolog volna, ha az erdélyrészi szénbányászat számára Petrozsényben vagy Lupényben létesítették szénbányaiskola miként az már az 1895-iki javaslatnál tervezetett. Ezen szénbányaiskola — ha szabad nekünk is szerény tanácsainkat előadnunk, — minden befektetés és kiadás nélkül volna létesíthető. A nagyméltóságú Pénzügyministeriumnak vannak ugyanis Petrozsényben saját bányái, a kinestárnak van itt állandó szakembere mint ellenőrző közeg, ez mint a kinestár által fizetett tisztviselő a szénbányaiskolát is vezethetné s így az intézet teljesen állami lenne, nyilvánossági jelleggel felruházva. A kinestári főmérnöknek saját lakásán kívül irodái ezélokra egy egész épület áll rendelkezésére, melyben az irodán kívül az egész bányásziskolát kényelmesen el lehetne helyezni. A felszerelések oly csekélyek, hogy azok tekintetbe sem jöhetnek, kivált miután a kinestárnak is megvannak legszükségesebb műszerei. A netán hiányzó műszereket és segédeszközöket szükség esetén a Salgótarjáni Köszénbánya Részvén-Társulat is szívesen becsátaná rendelkezésre.

Ha pedig a létesítendő szénbányásziskola székhelyül Lupény választanánk: az iskolaépületről s a felszerelésről az Urkány-Zsilvölgyi Köszénbányatársulat gondoskodnék. A tanítást itt is a kinestári tisztviselő láthatná el, ki a helyiérdekű vasut vonalain bármikor Lupénybe rándulhat.

Az elem, mely esetleg kiképezhető volna, itt minden tekintetben bőven megvan már most is, s e fiatal magyar munkások csak azért nem szerezhették meg a szükséges kiképzetést, mert az egyedül létező szénbányásziskola távol van s annak látogatása nagy anyagi áldozatokkal van egybekötve.

A szükséges iskolák a bányásziskolára való előzetes s alapos kiképzetésre itt bőven megvannak. Vannak a Zsilvölgyben jó állami, vállalati s felekezeti elemi iskolák, van ipariskola s 6 év óta egy négyosztályos községi gymnasium, mely remélhetőleg a közel jövőben nyilvánossági jelleggel fog nyerni.

Hogy a gyakorlati terén szükséges kiképzéshez is megvannak a feltételek, azt ma már senki sem vonhatja kétségbe. A Zsilvölgyben van 15 termelésre méltó széntelep 1—75 méter vastagságig. A bányák minden fejti rész rendszer szerint műveltemek, vannak szépen berendezett műhelyek különböző szállítási eszközök, robanó léggel küzdő bányarészek stb. mint oly feltételek, melyek az alapos gyakorlati kiképzéshez szükségesek.

Bányásziskola felállítására iránti kérésünk indokolásához szükséges adatokkal szíves felszólításra bármikor szolgálhatunk.

Legyen szabad nekünk is, mint a határszállón lakó állampolgároknak reménylenünk, hogy Nagyméltóságod mind eddig, úgy ezután is ügyünk iránti kegyes indulatának kifejezést adand, s alázatos kérelmünket teljesíteni kegyes leend.

Kik vagyunk Nagyméltóságú Minister Urnak mely tisztelettel

alázatos szolgálai: stb.

Nagyméltóságú Dr. Wlassics Gyula m. kir. vallás- és közoktatásügyi minister urhoz, a gymnasiumnak segélyezése s nyilvánossági jelleg megadására iránt:

Nagyméltóságú Minister Ur! Kegyelmes Urunk!

Midőn Nagyméltóságod 62789/898 sz. magas rendeletében a petrozsényi magyar tannyelvű és magyar szeltemben vezetett magán jellegű algymnasiumunkat állami szempontból fontosnak kijelenteni és intézetünknek állandó segélyt nyújtani kegyes volt, ezzel egyszersmind hazafiai kötelességünk tette, hogy kövessünk el mi is mindent az intézet fevirágoztatása és fejlesztése érdekében, különösen hogy biztosítsunk az intézetnek megfelelő állandó hozzájárulást.

Igyekezünk lelkesedéssel ezen kötelezettségünknek eleget tenni. Petrozsény községe 1200 koronáról 4000 koronára emelte évi hozzájárulását, a Salgótarjáni Köszénbánya Részvén-Társulat és a többi érdekelt vállalatok, községek és hitközségek vetekedtek egymással áldozataik kifejtésében, úgy hogy már a mult 1899/1900 tanévben 14000 koronás költségvetésből, a Nagyméltóságod által adott 3000 koronán felül, 11000 koronát viseltünk mi itteniek.

Azonban mindezen igyekezetünk, mindezen fáradozásunk dacára intézetünk nem áll azon színvonalon, melyen állania kellene, hogy hazafias és kulturális hivatását alapítói intencióinak megfelelőleg méltóan betölthesse.

És ennek okát mi a nyilvánossági jelleg hiányában találjuk.

A nyilvánossági jelleg hiánya okozza, hogy kellően szervezett, tanári karral nem rendelkezünk, mert tanárainknak nyugdíját biztosítani képesek nem lévén, ők minden alkalmat megragadnak, hogy innen mielőbb távozzanak. A tanári karnak ezen folytonos fluctuációja azután visszahat a tanulás eredményére és ezzel kapcsolatban a tanulók számára. Ugyanis dacára annak, hogy legutolsó alázatos felterjesztésünk óta is a Zsilvölgy tetemesen haladt, új szénbányák nyitlak, coks és fűrészgárak keletkeztek, az államvasúti tiszték és altisztek száma tetemesen megnövekedett és legalább 1000 új bányász család letelepedett, a tanulók száma lényegileg még sem gyarapodott, mert sem az itteni jobb módú szülők sem pedig különösen a szomszéd községek lakói, kik gyermekeiket tetemes költséggel a házból kiadni kénytelenek, — nyilvánossági jelleg hiányában nem akarják gyermekeiket intézetünkben taníttatni, mert — nagyon helyesen — nem találják itt fel azon tanítási és nevelési garantiákat, melyeket nekik a törvény minden kellekeinek megfelelő más intézetek nyújtanak.

És ha még tisztelettel felemlítjük, hogy a nyilvánossági jelleg hiánya folytán gyermekeink általuk nem ismert idegen tanárok előtt, kénytelenek vizsgálni, a mi szintén nem alkalmas az intézet iránti bizalmat fokozni, nem is említve ezen vizsga tetemes költségeit, azt hisszük, nem fog szerénytelenségnek feltűnni igyekezetünk, ha minden lehető el akarunk követni, hogy intézetünknek mielőbb a nyilvánossági jelleget megszerezzük és ez által a magyar hazafiságnak és kulturának minden tekintetben méltó oltárt emeljünk.

Ezért voltunk bátrak tehát ma Nagyméltóságod előtt megjelenni, hogy igyekezetünkhöz hathatós támogatását kikérjük.

A nyilvánossági jog megadásának előfeltétele mellett, hajlandók vagyunk saját költségünkön mintegy 50000 korona költséggel a /. mellékelt tervek szerint az intézetnek megfelelő épületet emelni. Szükségünk van azonban, hogy a tek. zsilvölgyi m. k. köszénbánya kinestár az épület részére nekünk megfelelő telket adományozzon és a hivatkozott bányakinestár társuladja egy 15000 koronányi olcsó kamatozású kölcsönt nyújtson. Nem hisszük, hogy ezen alázatos kívánságunk elháríthatatlan akadályokba ütközzék, mert az általunk tervbe vett telket szerény nézetünk szerint a magas kinestár könnyen nélkülözheti és mert a köszénbánya kinestár társuladának nyugdíjalapja, honnan a kölcsönt felvenni szándékozunk, a Petrozsényben működött bányászok filléreiből került össze és miként tudjuk, eddig is — nagyon helyesen — nyújtattak abból kulturális intézményeknek kölcsönök, — legutóbb a zalatnai casinonak 3%-os kamat mellett — nem kételkedünk tehát, hogy a Nagyméltóságú m. kir. Pénzügyminister ur, kihez úgy a telek átengedése, mint a kölcsön nyújtása iránt folyamodványunkat benyújtottuk, kérésünket teljesítendő, különösen ha Nagyméltóságod kegyes leend azt támogatni, mi iránt ezzel alázatosan esedezünk.

Jól tudjuk, hogy intézetünk mai. mintegy 15000 koronányi költségei egy nyilvánossági jellegű intézet fentartására nem elegendők. Szerény nézetünk szerint ahhoz legalább is következők költségek kellene: